

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 29.07.1911**

Číslo ročníků: **1, 25**

Číslo výtisků: **1, 25**

Datum vydání čísla: **29.07.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

knedlíkem, pořad zábavy pak deklamace, zpěvy, hudba, tance („Beseda“, „Strašák“). Mezi hosty nacházel se jakýsi ruský profesor z Moskvy, vracející se Varšavu z ciziny. Tomu se zábava našich krajanů svým nehledaným vlastenectvím a upřímnou veselostí tak zalíbila, že po návratu do Moskvy napsal o ní delší článek do „Golosu“, zmínil se jmenovitě o tanci „Strašák“. Článek vzbudil „pozornost“ varšavských úřadů v oněch dobách velice „přísných“, ještě neměli potuchy o českém kroužku. Tehdejší policejní prefekt pluk. Vlasov povolal k sobě krajana Hájka, jenž mu na otázky týkající se života společenského našich krajanů dal uspokojivé odpovědi. Pan prefekt rovněž byl žádostiv zvědět co je to „strašák“ Hájek nemaje zpěvného hlasu prosil o dovození aby směl hvízdát, a přitom podotkl, že se „to“ tančí. A jak? tázal se důkladný pan prefekt. I jal se Hájek tančit před velmocným Vlasovem a jeho úředníky a pohnul všecky k přehojnému smíchu. Byl milostivě propuštěn a naši krajané mohli pak bez překážky se scházet.

Později utvořena knihovna a založena pak „Československá čítárna“, která shromáždila značný počet členů; vynajaty prostranné místnosti (plac Šw. Alexandra) koupěn kulečník a započal čilý život klubovní. Avšak česká práce počala ustupovat hrábským vášnivostem. Členové resp. jich část počala pěstovat přepychový život klubovní po způsobu Varšavy, což mělo za následek, že méně dobře postavená část členstva, již podobný život vésti nemohla a nechtěla, musila se klubu vzdalovat a scházela se jinde. To mělo rovněž za následek, že spolek za nějaký čas liquidoval.

Po jubilejní výstavě pražské 1891 zavítalo do Varšavy několik nadšených mladíků, jako Jindřich Smolík, pozdější řídící Rusko-činské banky, a obchodník v Japonsku, Alois Braun, obchodník (nyní) v Kijevě, Slovák Josef Pakán nyní v Texasu. První ze jmenovaných „sbubnoval“ v pravém slovu smyslu krajany žijící ve Varšavě ku valné hromadě v lednu 1892, která byla četně navštívena a zvolila p. Karla Treuzla, inženýra, starostou, V. Hájka, náměstkem, Slovák F. Rendeka, pokladníkem, F. Vavříka (mého otce, z jehož vzpomínek toto čerpám) jednatelem, Juraje Orzaga, velkoobchodníka, Ant. Raucha, továrníka a Fr. Skváru členy výboru.

Schváleno při tom vypracovati a zadati ku potvrzení úřadům stanovy spolku a pořádat oslavu 300 narozenin Jana Amosa Komenského

v březnu 1892. Tato slavnost se za spoluúčinkování prof. Jerbery a říd. gymn. Kánského, jako slavnostních řečníků znamenitě vydařila a vynesla ve prospěch školy Komenského ve Vídni obnos 235 rub.

Mimo to povzbudila tato slavnost značnou měrou národní vědomí našich rodáků, schůze členské těšily se opět hojně návštěvě a to hlavně díky tomu, že výbor měl v oněch dobách na zřeteli prostředky malého člověka. Schůze tyto shromažďovaly osoby všech stavů, jak továrníky, tak dělníky. Pořádány hudební večírky za spoluúčinkování předních členů orchestru varšavské opery pp. Dvořáčka (nyní kapelníka a říditele „Lidové opery“) pp. Volánka a Spachty. Po té knihovna umístěna v místnostech spolkových v restauraci „u Nové hvězdy“; avšak policie zakročila, ana prý knihovna sloužící dělním vzdělávacím, nemůže se nacházeti v místnosti veřejné, kde se požívá nápojů alkoholických. Knihovna přenesena na to do bytu jednatele Vavříka, kde nadále knihy členům a krajanům vůbec půjčovány.

Následovalo několik let rušného utěšeného života spolkového; pořádány skvělé plesy, k nimž polská společnost horlivě se vždy scházela. Naše národní tance, především „Beseda“, byly předvedeny zdejší společností s úspěchem, neboť nyní vyučuje se tomuto tanci v salonech tanečních mistrů zdejších. Tehda zhotoveny p. K. Chabusem, damským krejčím, nyní v Haagu a mým otcem skvostné znaky zemí koruny svato-václavské, jež od té doby zdobí každou větší zábavu a trvale umístěny jsou v naší místnosti. Rovněž divadelní představení pořádáno.

Mezi tím pp. Jezbera, Cimes, Orszagh, Rauch, Rendek, Vávra a Vavřík, vypracovali stanovy, jež podány k potvrzení úřadům, které je sice vrátily, se soukromou poznámkou, jak mají býti opraveny a později po opětném předložení 1894, oznámeno úřady, že stanovy budou schváleny, jest-li že spolek se zaváže, že členy (se nestanou) nebudou přijímáni krajané přijavší poddanství ruské. Arci bohužel musili jsme se této podmínce podrobiti, čímž zároveň ze řad členstva vyloučení pp. Hájek a Rauch, mající nemalé zásluhy o naše spolčení.

Následujícího roku odevzdány nám stanovy „Československého dobročinného spolku „Beseda“ ve Varšavě“, schválené carem Mikulášem II., dány do tisku v češtině a slovenčině v Brně, načež v červenci odbyla se na jich základě první valná hromada, na níž zvoleni pp. Josef Vávra, velkoobchodník chme-

lem, (1898) starostou, T. Vavřík, jednatelem, dále p. Josef Petránek, Jan Cimus, A. Rauch, M. Ungerma, J. Rendek. Jméni počáteční obnášelo, 1000.R^o, k nimž starosta složil ještě 100 rub. Tak hlásá protokol sepsaný před 20 téměř lety.

Od té doby vede „Beseda“ varšavská pravidelný život spolkový pod dozorem úřadů, s jichž strany setkává se vždy s naprostou blahovůli.

Ač ze spolku našeho během minulých let mnoho členstva původního vystoupilo, z příčin, jež mi nejsou dobře známy, an jsem tou dobou dlel v Praze, přece čítá spolek náš asi 60 — 70 platících členů, kteří scházejí se pravidelně v sobotu ve spolkové místnosti. (Hotel Polski, D'luga 29).

Tím bych byl asi hotov s dějinami našeho spolku. V dopisech pozdějších podám bližší zprávy o životě současném.

J. Vavřík.

Holovly (Ostrožského új.)

Naše osada byla založena r. 1903 Josefem Beranem a 26 jinými v úrodné rovině při stanici Slavuta. Je ryze česká a čítá 35 rodin se 186 dušemi. Zakladatelé osady koupili od generála Cujkeviče 539 desjatin. Půda nacházela se v ubohém stavu, neboť statek generálův byl spravován člověkem, který hospodářství vůbec nerozuměl. Tak byly úrody v prvních letech špatné, avšak svojí příčinivostí a vytrvalostí zlepšili jsme půdu tak, že se nám nyní vede hezky. Při kupování platili jsme za desjatinu 225 rub., kdežto nyní se prodává za 500 rub. Na polích pěstujeme všechny druhy obilí a chmel, jehož máme 450 kop. Dobytku pěstujeme hodně, neboť máme dobrý odbyt na maslo a maso. V blízkém městečku Slavuta je totiž zařízena kumisní stanice knížete. Sanguško, kam se sjíždí mnoho bohatých lidí, kteří nám platí pěkné ceny. Také sadařství si naši hospodáři hledí. Hospodářství vede se velmi řádně. Ve vesnici máme 28 mlátcích, 14 žacích a 6 hrabacích strojů.

Remeslníci jsou vesměs Češi; máme zde 1 řezníka, 1 kováře, 2 krejčí, 3 obuvníky a 4 koláře. Kromě toho je u nás 1 cihelna. Majetkové poměry jsou u nás prostředně dobré: hospodáři mají od 6 do 56 desjatin. Volební právo do újezdního zemstva má 16 hospodářů, a sice do prvního sjezdu 8 a do druhého také 8.

Skolu máme přichodskou s čistě ruským vyučováním. Chodí do ní 24 žáci. Cist a psát umějí všichni hospodáři česky i rusky, někteří též německy. Většina osadníků je od

roku 1888 pravoslavná. Do kostela chodíme do ruských Holovel.

Ctenářů je mezi námi hodně, ale většinou se čtou knihy ruské, které se znáze dostanou. Odebíráme 4 výt. Cechoslovana, po 1 výt. Českého Rolníka, Havlíčka a Biržových Vědomostí.

Spolek jest jediný, a to vzájemného pojištění proti ohni.

V poslední době počíná se jevit vliv náš na způsob hospodaření našich ruských sousedů: zavádějí naše pluby a železné brány a vůbec se snaží hospodařiti podle nás. Nyní s nimi žijeme v přátelském poměru; z počátku ovšem byly mezi námi ráznice, ty však již vymizely.

Němecství proti Slovanům.

Německý časopis „Deutsches Volksblatt für Galizien“ přináší zajímavá data o činnosti poněmčovacích spolků v Rakousku. Roku 1880 byl založen několika muži spolek školský, jenž má dnes 2000 místních odborů a 160.000 členů; jeho roční důchod obnáší 1.000.000 korun (400.000 rub.). Celkem přijal do r. 1910 na 15.000.000 kor. (6.000.000 rub.). Spolek vydrží 32 školy, 72 opatrovny. Na druhém místě stojí t. zv. „Südmark“ ve Stýrském Hradci, založený r. 1889 pro alpské země. Tento spolek podporuje německé sedlaky a má skoro 400.000 rub. jmění. Za účelem poněmčování českých dětí v Ces. Budějovicích byl založen r. 1884 německý svaz osvětový, který má 40 000 členů, 400 místních odborů s 28.000 rub. ročních příjmů. Kromě něho byl r. 1894 v Praze založen ještě „Svaz německý“, mající skorem 200.000 rub. ročních důchodů, 86.000 členů a 200 místních odborů. Proti „česko-polskému nebezpečí“ založen r. 1893 v Opavě spolek „Nordmark“. Tento pracuje hlavně na poli hospodářském „k zabezpečení“ německého majetku pozemkového ve Slezsku. Má 20.000 členů ve 240 místních odborech a 60.000 rub. ročních příjmů. V severní Moravě pracuje německý spolek v Olomouci s 50.000 členů v 600 odborech a 60.000 rub. ročních důchodů. O jižní Moravu „pečuje“ spolek Brněnský, který má 9.000 členů v 150 odborech a 6.000 rub. roč. příjmů. Roku 1907 byl založen „ochranný spolek proti českému nátlaku“ v Dolních Rakousích, které Němci nepřestávají vyhlašovati za zemi čistě německou, kde prý Češi jsou živlem nestálým, stěhovavým. Tento svaz má již nyní 15.000 členů ve 120 odborech s důchodem

7000 rub. V jižním Tyrolsku byl roku 1905 proti Vlachům založen svaz, čítající dnes 20.000 členů ve 220 skupinách a mající na 40.000 rub. ročních důchodů. Spolek tento pracuje na poli hospodářském a kulturním. V Bukovině je také podobný spolek s 12.000 členů v 50 odborech s 30.000 rub. ročních důchodů. Tento pracuje hlavně na poli hospodářském.

Z tohoto stručného přehledu vidíme, jak intenzivní je práce německá ve slovanských krajích, které mají být poněmčeny. Proti této podvratné činnosti musí se všechny slovanské národnosti hájiti co nejenergičtěji, musí proti německým výbojným spolkům postaviti své ochranné a stávající již podporovati. Rozhlédneme-li se po historii, vidíme že celé dějiny Slovanstva jsou vyplněny nepřetržitým zápasem výbojného Němecstva se světem slovanským, který bohužel ve mnohých a mnohých případech podlehl. Dříve Němci vítězili mečem, v moderní době snaží se dosíci svého cíle, porobením Slovanstva, bojem kulturním a hospodářským. Tento způsob boje jest zhoubnější pro poraženého, neboť je-li veden na poli hospodářském, ničí základní podmínky jeho života jakožto samostatného celku, a je-li veden na poli kulturním takovým způsobem, jak jej vedou Němci, totiž poněmčováním dorostu, ničí jej úplně ve 2—3 pokoleních. Majíce stále na paměti tyto hrozné následky plemenného boje, nám vnuceného, musíme se snažiti nejen co možná nejvíce sesílit hospodářsky, nýbrž zejména pečovati o to, aby náš dorost nepodlehł poněmčení, což hrozí zejména v krajích, kde je náš živel hospodářsky slabší, než protivník. O to pečují naše ochranné spolky, hlavně Ústřední Matice Školská, které svými slabými silami vedou zápas s mohutným nepřítelem. Pamatujme tudíž stále na naše ochranné spolky a podporujme je každý dle možnosti.

Pamatujte, že druhé pololetí již dávno nastoupilo a že nutno co nejdříve zaslat předplatné na Čechoslovana.

Spolek J. A. Komenský v Kijevě

připravuje 1) na pátek 5. srpna přednášku o Janu Husovi p. Fr. Urbánka, kazatele z Prahy.

2) na sobotu 6. srpna zahradní zábavu. Podrobnosti v pozvánkách, které budou v čas rozeslány.

Parna v Evropě.

Vedra v Sev. Americe, přenesla se, jak známo, do Evropy. Přes oceán byla přenesena tak zvaný Golský proud, který jde v moři od zálivu Mexického napříč Atlantickým oceánem ke břehům Irska. Tento proud je teplý a svojí teplotou vyzařuje v našich krajích. On je příčinou, že ve střední Evropě je podnebí mnohem mírnější, než v krajinách severoamerických, ležících na téže šířce. Takovým tedy způsobem byla do Evropy přenesena vedra, jakým nejsme zvyklí a která nadělala již mnoho škod. V Čechách bylo v některých krajích zjištěno na slunci 60 stupňů podle Celsia. Při takové teplotě ovšem bylo mnoho případů slunečního úpalu, který měl někdy v zápětí i smrt postiženého. Ze všech krajů českých docházejí zprávy o požárech: brzy chytne tráva, brzy zas obilí nebo les. Některé vesnice byly velmi krutě postiženy ohněm, neboť následkem nedostatku vody je hasičská pomoc takřka nemožná. Proto každému takovému požáru padá za obětí několik dvorů. Tak v Čepicích u Sušice vyhořelo docela 5 velkých selských dvorů a chalupa s celou úrodou. Vesnička Dubov byla zničena skoro celá, přičemž zhořelo mnoho dobytka. Ve fürstenberských lesích „Hanna“ nedaleko Rakovníka požár zničil 200 hektarů lesa. V Pošumaví nevyzrálé obilí uschlo, brambory také, a louky i jetele vyhořely úplně. Následkem toho klesla cena dobytka o 30 procent, a při tom ani není kupeč. Vedra jsou provázána silnými bouřemi, při kterých blesk působí mnoho škod na majetku i na lidských životech. Nyní přibližuje se tento proud horka i k nám na Rus (zasáhl již Petrohrad) a meteorologové předpovídají, že v krátké době nastanou parna v západním a severozápadním Rusku. Z různých míst se sděluje o bouřkách lijavcích, které způsobily obrovské škody. Na Volyni v některých újezdech utrpěla obilní úroda a částečně chmele.

